

האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א
בס"ד, כ"ד סיוון התשפ"ו

חולין מ' – שחיטה להרים וגבעות, והאם אדם אוסר בהמת חברו

שאלות:

1. בארי שחט פרה לכבוד המלאך גבריאל, האם הפרה כשרה?

שחיטה לשם הרים וגבעות

- המשנה אמרה שאדם ששוחט בהמה לשם תופעות טבע או גרמי שמיים (הרים, גבעות, ימים, נהרות, מדברות), שחיטתו פסולה (מפני שהיא נראית כמו שחיטת עבודה זרה).
- הגמרא מדייקת מלשון המשנה: שהשחיטה פסולה באכילה, אבל הבהמה לא נחשבת כ"זבחי מתים" (תקרובת עבודה זרה שאסורה בהנאה).
- הגמרא מקשה מברייתא, שאומרת במפורש שהשוחט לשם הרים, גבעות, נהרות, מדברות, וכן לשם השמש, הירח, הכוכבים, או לשם המלאך מיכאל – הבהמה נחשבת כזבחי מתים ואסורה בהנאה, כמו שמת אסור בהנאה!
- אביי מתרץ ומחלק בין שני מקרים:

- המשנה שאומרת שהבהמה רק פסולה באכילה (ולא בהנאה) עוסקת באדם ששוחט להר עצמו. ומכיוון שדבר טבעי שמחובר לארץ, ולא נעשה בידי אדם לא נאסר כעבודה זרה לכן הבהמה נפסלת רק באכילה רק משום שהיא דומה לעבודה זרה.
- הברייתא שאומרת שהבהמה אסורה בהנאה (זבחי מתים) עוסקת באדם ששוחט למזל של ההר (למלאך שממונה עליו). וזה נחשב כעבודה זרה כי זה לא דבר מחובר, ולכן הבהמה נאסרת בהנאה כתקרובת לעבודה זרה. וראייה לכך מהברייתא ששם מוזכר השוחט לשם המלאך מיכאל, וזה מוכיח שמדובר בשחיטה לדבר שהוא לא מחובר.

2. נחום שחט את הכבש של יוסי, לשם המלאך מיכאל, הכבש כשר?

השוחט בהמת חברו, לעבודה זרה

- רב הונא אמר: שאם בהמה ששייכת לאדם אחד רבצה לפני עבודה זרה, ובא אדם אחר ושחט בה אפילו סימן אחד לשם עבודה זרה – הבהמה נאסרה בהנאה. (וזה אפילו אם היא כבר רבצה מעצמה, כי אם הוא הגביהה אותה והשכיב אותה אז בודאי הוא קנה אותה והיא שלו, והיא נאסרת), רש"י מזכיר שזה נלמד במסכת ע"ז, מהפסוק על אחז המלך בדברי הימים שהוא אסר כלי שרת של המקדש למרות שהם לא היו שלו. וגנזו אותם.
- רב הונא סובר כעולא בשם רבי יוחנן: שלמרות שבדרך כלל אדם שמתחווה לבהמת חברו לא אוסר אותה (כי אדם לא אוסר דבר שלא שלו רק על ידי דיבור או השתחוויה), בכל זאת אם הוא ביצע בה מעשה בגופה (כמו שחיטה) – הוא אוסר אותה בהנאה.
- רב נחמן מקשה על רב הונא מברייתא שעוסקת באדם ששוחט חטאת בשבת, מחוץ לעזרה, לשם עבודה זרה. שהוא חייב שלוש חטאות (על חילול שבת, על שחיטת קודשים בחוץ, ועל עבודה זרה).
- ואם כדברי רב הונא, למה הוא חייב על שחוטו חוץ? הרי ברגע שהוא שחט את הסימן

האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א

הראשון הבהמה כבר נאסרה לעבודה זרה בהנאה, והפכה ל"עפר", הרי בשלב שהוא חותך את הסימן השני הוא כבר לא שוחט קודשים אלא סתם חותך בשר נבלה טמאה!

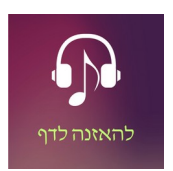
הגמרא מנסה לתרץ את הקושיה בכמה דרכים:

- **רב פפא** מנסה לתרץ: שמדובר בחטאת העוף, שבה השחיטה נגמרת בסימן אחד בלבד. לכן כל שלושת האיסורים חלים בבת אחת.
  - הגמרא דוחה את התירוץ הזה, כי הסברא שהבהמה נאסרת היא לפי עולא והוא סובר לכאורה שכבר ב"מעשה כלשהו" בהתחלת השחיטה, לפני סוף הסימן הראשון, השחיטה נאסרת.
  - לכן הגמרא מתרצת: שמדובר בבהמה, כשהשוחט אמר במפורש: "אני עובד את העבודה זרה רק בגמר השחיטה", ואז כל האיסורים חלים ביחד בסוף הסימן השני.
    - הגמרא דוחה גם את התירוץ הזה: כי אם ככה, למה הברייתא נקטה דווקא חטאת ולא שלמים (לפי הפירוש בהמשך שמועדף על ידי רש"י), כנראה בגלל שאדם לא אוסר בהמה שלא שלו, וחטאת היא לגמרי לא שלו בעוד ששלמים יש לו בהם חלק! ובהם באמת מספיק 'מעשה קטן' על מנת לאסור לעבודה זרה. ובכל אופן זה לא מסתדר עם דעת **רב הונא** שסובר שאדם אוסר בהמה שלא שלו.
    - לכן **מר זוטרא** בשם **רב פפא** מתרץ: שמדובר דווקא בחטאת העוף שהקנה שלה היה כבר חתוך בחציו עוד לפני השחיטה. והשוחט הוסיף חיתוך קטן מאוד ובכך השלים את השחיטה. במקרה הזה, החיתוך הקטן והאחרון הוא המעשה היחיד, והוא מפעיל את שלושת האיסורים בבת אחת. והברייתא בעצם מסייעת ל**רב הונא** כי הדוגמא הזו מחזקת את העובדה שכבר בחיתוך הקטן העוף נאסר בהנאה לעבודה זרה, ואילו בזבח של בהמה לא היו מתחייבים חטאת על שחוטי חוץ במקרה הזה.
    - **רב פפא** מסביר: **שרב הונא** סובר דווקא שגם אדם אוסר בהמה שלא שלו, וגם שהוא עושה את זה במעשה קטן. אחרת הברייתא לא היתה קשה עליו. כי אם **רב הונא** לא היה מדגיש שהבהמה נאסרת בסימן אחד (כלומר במעשה קטן), לא היינו צריכים להעמיד את הברייתא במקרה של חטאת העוף עם קנה פגום, והיינו מסבירים שמדובר בחטאת, כי בהמה של שלמים נאסרת רק בסוף השחיטה, כי עולא דיבר על מעשה שלם.
    - ואם **רב הונא** לא היה סובר שאדם יכול לאסור בהמה של חברו, גם אז הברייתא לא הייתה קשה עליו, כי ברור למה מדובר דווקא בחטאת שלא שייכת לאדם אלא לגבוה, ואם אדם לא יכול לאסור דבר שלא שלו – מחשבת עבודה זרה שלו בכלל לא הייתה אוסרת את החטאת, והיא הייתה נשאת קודשים עד הסוף!, אבל שלמים נחשבים שלו והם נאסרים מיד במעשה קטן, ולכן הברייתא נקטה דווקא חטאת. והחידוש בדברי **רב פפא** הוא, שהחטאת לא היתה נאסרת, שלמרות שהיה מקום לחשוב שהחטאת נחשבת 'שלו' בגלל שהוא מתכפר על ידה, ואולי היא תיאסר.

3. עמי שחט בשוגג בהמת חטאת לעבודה זרה, מחוץ לבית המקדש, כמה חטאות הוא צריך להביא?

הדף לע"נ
אמו"ר שלמה חיים משה ב"ר שמואל מנחם הכ"מ
נלב"ע י"א כסלו התשפ"ו

האירורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א

אדם לא אוסר דבר שאינו שלו

- **רב נחמן, רב עמרם ורב יצחק** חולקים על **רב הונא** ואומרים: שאדם לא אוסר דבר שאינו שלו אפילו אם הוא עשה בו מעשה בגופו.
- הגמרא מקשה עליהם: למה בברייתא שראינו של חטאת בשבת היינו צריכים להעמיד בחטאת העוף ובקנה פגום כדי להסביר איך חלים כל האיסורים יחד? הרי גם חטאת בהמה היא לא של השוחט, ולפי שיטתכם הוא בכלל לא יכול לאסור אותה לעבודה זרה, וממילא הבהמה לא הייתה נאסרת לפני סוף השחיטה! אז למה העמדנו בחטאת העוף?
- הגמרא מתרצת: שחטאת כמו עולה, מכיוון שהבעלים קנו אותה לשם הכפרה שלהם, היא נחשבת עבורם כמו בהמה שלהם, ולכן הם יכולים לאסור אותה. ולכן הציור היחיד שבו חיתוך קטן גורם לשלוש חטאות בו זמנית הוא חיתוך קל בחטאת העוף, כי אז איסור העבודה זרה, בא ביחד עם שחוטי חוץ.

והגמרא תמשיך לדון בנושא הזה בדף הבא.